

קול אברהם

פנינים יקרים מלוקטים מספר קול רודי עה"ת ומועדים מאת הרב"ג רבי רודי פראג שליט"א
נשיא דהתאחדות קהילות החרדים בעיר הברכה לונדון יצ"ו

אלא תולדת נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו וגו' (ו' ט').

וברש"י ד"ה בדרתיו בסו"ד ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. יש לתמוה על לשון כלום דאפילו נימא דדורשין בדרתיו לגנאי לומר דבדורו של אברהם לא היה נח המופלג בצדקו בדורו מ"מ וכי שום צדקות כבר לא היתה בו והאיך יאמר עליו שיחשב לכלום והנה כחו ודרכו של נח היתה מופרש מרשעי דורו ולא להיות מושפע מהם ונשאר צדיק לבדו משונה משאר אנשי דורו ואילו דרכו של אברהם היתה להיות מזכה את בני דורו לחנכם באמונה ולגיירם וי"ל דאהא הוא דקאי לשון כלום דדרכו של נח לא היתה נחשבת לכלום בדורו של אברהם שדרכו של אברהם לזכות את הרבים היא היחידה שהיתה מתקבלת בדורו ולא עוד אלא דכיון דאברהם גייר וזיכה את הרבים ונתהפכו למאמינים וגרים היו כל אלו שוין לנח להיות צדיקים לעצמם ורק אברהם שהוא היה המשפיע והמדריך את הרבים היה גבוה למעלה מהם אבל נח לפי דרכו היה אז שוה לכל שאר הדור ואינו יותר מהם וזה נקרא שלא היה נחשב לכלום.

אלה תולדת נח נח איש צדיק וגו' בדרתיו את האלקים התהלך נח (ו' ט').

וברש"י ד"ה בדרתיו יש מרבתינו דורשין אותו לשבח כל שכן שאילו היה בדור צדיקים היה צדיק יותר ויש שדורשים אותו לגנאי לפי דורו היה צדיק ואילו היה בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום. יש לעיין למה בכלל יש שרצו לדרשו לגנאי [כך הקשו הרבה מפרשים ועיי מאור ענים] ועוד למה הדורשין לשבח מדברים מדור של צדיקים והדורשין לגנאי מדברים מדורו של אברהם ועוד דאח"כ ד"ה את האלקים התהלך נח מפרש רש"י ובאברהם הוא אומר אשר התהלכתי לפניו נח היה צריך סעד לתומכו אבל אברהם היה מתחזק ומהלך בצדקו מאליו ע"כ ומשמע דמפרש שם רש"י רק לדעת הדורשין לגנאי.

ונראה דבאמת בין הדורשין לגנאי ובין הדורשין לשבח שניהם נתכוונו לדבר אחד דלכו"ע בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום ובדור שיש בו צדיקים בלשון רבים היה צדיק יותר דלעולם שני דברים נפרדים הם וע"כ לא קראם רש"י בשם אחד דדור של אברהם אינו הדור של צדיקים שמזכיר רש"י ברישא דאי נתכוין לדבר אחד למה שינה לשונו ועוד דדורו של אברהם א"א לקרותו דור צדיקים בלשון רבים דרק אברהם היה צדיק בדור זה ונראה לפרש כוות רש"י במה שחילק בזה ע"פ מה שראיתי מובא בשם הגר"ש הכהן ז"ל לגבי הא דאמרו אצל אברהם בך חותמין וע"כ מסיימין ברכה ראשונה של התפילה במגן אברהם והיינו דבזמן החתימה לפני ביאת הגואל יהיו הרבה דומין לאברהם שכמו שאברהם בא אחרי י' דורות שהיו מכעיסין לפניו ולא היה לו ממי ללמוד ואעפ"כ זכה בכח עצמו כמ"כ יהיו אז הרבה חוזרין בתשובה ממשפחות רחוקות מן התורה ואפשר גם לפרש שבזה הוא דהיה אברהם מתחזק בצדקו לבדו ואמר אשר התהלכתי לפניו ונח לא היה שוה לו בזה דאף דגם הוא בא אחר י' דורות שהיו מכעיסין לפניו מ"מ עוד ראה את אבי אביו מתושלח שהיה צדיק שבזכותו נתאחר המבול ז' ימים לימי אבלו והיה לו בזה ממי ללמוד והוא סעד לתומכו ועתה אם היה נח בדור של צדיקים בלשון רבים היינו בדור שלא רק אבי אביו צדיק אלא גם אביו יחד עם אבי אביו כולם צדיקים בלי שום הפסק בודאי היה עוד גדול יותר דהסעד לתומכו היה חזק עוד יותר אבל בדורו של אברהם בלי שום סעד להראות לו הדרך אולי לא היה נחשב לכלום.

צרה תעשה לתבה וגו' (ו' ט"ז).

וברש"י י"א חלון וי"א אבן טובה המאירה להם. ואולי יש לומר דהנ"מ בין חלון לבין אבן טובה הוא דחלון מאיר ע"י אור הבא מן החוץ ואבן טובה מאירה ע"י אור עצמה מבפנים ותלויים ממילא שני הפירושים כאן במה שרש"י הביא לעיל אצל צדיק תמים היה בדורותיו דיש דורשים אותו לשבח ויש דורשים אותו לגנאי וכן אצל את האלקים התהלך נח מביא רש"י דנח היה צריך סעד לתומכו וזה אם דורשין אותו לגנאי שלא היה גדול כ"כ ובדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום מפני שנח היה צריך סעד וזה מרומז בחלון שהיה צריך אורו לבא מן החוץ לתומכו אבל אם לשבח בדורו של אברהם היה עוד גדול יותר אז היה גדול מכח עצמו וזה מרומז באבן טובה המאירה מכח עצמה.

ואתה קח לך מכל מאכל וגו' והיה לך ולהם לאכלה וגו' (ו' כ"א).

יש מקשים הלא צריך להאכיל לבהמה לפני שאוכל האדם עצמו וה"ל למינקט והיה לכם ולך לאכלה ונראה דנח הביא לתיבה אוכל אדם כזה שהפסולת שלו האכיל לבהמות - וכגון רמונים שהפרי לאדם והקליפות לבע"ח - ובזה הרוויח מקום שלא להצריך מקום לכל אוכל בפ"ע וע"כ לא היה אפשר להאכיל לבהמה לפני אדם דעד שלא אכל האדם לא היה נמצא לפניו אוכל בהמה.

[שו"ר בדרך שיחה בשם הגר"ח"ק שליט"א שמפרש כדנ"ל ובזה מדוייק גם התחלת הפסוק קח לך מכל מאכל וגו' ולא כתוב קח לך ולהם וגו' כמו שמסיים והיה לך ולהם וגו' דבשעת קיחה היה רק לאדם כדנ"ל ותה"ל שכיוונתי לדעתו]

ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים וגו' (ו' כ"ב).

ומפרש רש"י זה בנין התבה ואח"כ ז' ה' ויעש נח ככל אשר צוהו ה' ומפרש רש"י זו ביאתו לתבה והנה בפסוק ראשון כתוב אלקים מדת הדין שעצם עשית התבה דין היא להכנה של המבול אבל בפסוק השני כתוב שם הוי"ה דרחמים הוא אחרי שכבר נעשית התבה והדין יוצא לפועל הוי כניסת נח ומשפחתו ענין של רחמים והצלה

ויאמר ה' לנח בא אתה וגו' כי אתך ראיתי צדיק לפני בדור הזה (ו' א').

וברש"י ד"ה ראיתי צדיק ולא נאמר צדיק תמים מכאן שאומרים מקצת שבחו של אדם כפניו וכו' ועוד יש לומר בזה דהא דאצל אברהם נאמר התהלך לפני והיה תמים דוקא ע"י מילה [ע"ש ברש"י] ונח נקרא תמים גם בלי מילה משום דענין תמים הוא להיות מקושר עם הקב"ה וע"כ אצל אברהם שהלך לבד צריך מילה לישאר מקושר ע"י אות המילה אבל נח שהתהלך תמיד דוקא עם סעד לתומכו הרי הוא תמים גם בלי מילה שתמיד נשאר בקשר עם הקב"ה שצריך תמיכה ממנו ית' וממילא מבואר דכשמדבר הקב"ה אליו לא מזכיר תמים דודאי דהדיבור גופא הוי קשר שאין למעלה ממנו ויש כאן בלא"ה מצב של תמים [ואצל אברהם אמר לו הקב"ה והיה תמים לעתיד כשתהלך לבדך לפני אבל עתה בשעת הדיבור אה"נ דתמיד הוא תמים לפני הנ"ל]

מכל הבהמה הטהורה שבעה שבעה איש ואשתו ומן הבהמה אשר לא טהרה הוא שנים איש ואשתו גם מעוף השמים שבעה שבעה וכו' (ו' ב').

לגבי עוף לא מבואר דדין שבעה דוקא בטהורים ובאינם טהורים רק שנים כמו שמפורש לגבי בהמה וברש"י מפרש דלמד סתום מן המפורש ורק בטהורים משתעי ונראה דלגבי בהמה מפורש בפר' אמור איזו היא הטהורה שצריכה להיות מעלה גירה ושוסעת שסע וכו' ע"ש ולגבי עופות מפורשים בפרשה דוקא שמות העופות הטמאים ומבואר בגמ' פרק אלו טרירות דכל דמיעוטו של המין הוא טהור אז הטהור מפורש בתורה וזה

כדי להמשיך לבנות כשיטתו אלא שכיון שבדיוק עתה נשתנה שפתו אמר דבר שחברו לא הבין שלבינה הוא מבקש וחשב בודאי עתה שלא אמר לבינה הודה ששיטתי צודקת וכוונתו שאתן לו טיט שזו היא שיטתי והרי הוא מכניע א"ע לשיטתי להטיל טיט לאחר שתי לבינות ונתן לו טיט ובוזה נפגע מאד המבקש שחשב שבכוונה נתן לו טיט כדי להכריחו לבנות כמותו אף שידע שמתמיד כבר חולק עליו ומתוך כעס על הגאווה והחוצפה שהראה בזה פוצע לו את מוחו

ובדרך מליצה יש עוד לפרש פירוש אחר דכיון דרואה העומד למעלה שחברו העומד למטה מושיט לו טיט במקום הלבינה שהוא צריך ורואה שאינו מבין מה הוא רוצה זורק לו לבינה להראות לו מה שהוא צריך ובמקום להגיע לידו נפלה הלבינה על ראשו ופצעה את מוחו.

ויקח תרח את אברם בנו ואת לוט בן הרן בן בנו ואת שרי כלתו אשת אברם בנו ויצאו אתם מאור כשדים ללכת ארצה כנען ויבאו עד חרן וישבו שם (י"א ל"א).

לכאורה היה הפסוק צריך לכתוב ויצא אתם בלשון יחיד ולא ויצאו דהתחלת הפסוק היא שתרח לקח את כולם והיה צריך הסוף של הפסוק להיות שתרח יצא עם כל אלו שלקח ורש"י מפרש ויצאו אתם תרח ואברם עם לוט ושרה וקשה למה אברם נחלק עתה מלוט ושרה להיות נכלל עם תרח כשבתחילה היה ג"כ בכלל הנלקחים על ידו ואולי יש לפרש דתרח לא היה רוצה ללכת ארצה כנען דמה לו שם הלא אינו מבקש קדושה וכדי להביאו לזה היה צריך אברם דוקא לדחוק לכך ולעזור לו וע"כ כתוב ויצאו היינו שאברם היה הכח הדוחה ליציאה זו למקום קדוש ולבסוף לא בא תרח לשם ונשאר לגור בחרן באמצע הדרך. [לברית מילה] מצינו רש"י במס' שבת ס"ו ר"א דמילה קל"ז:

שמפרש דאשר קידש ידיו מבטן קאי איצחק אבינו ותוס' שם וכן גם במנחות נ"ג: מביאים דר"ת מפרש דקאי אאברהם אבינו וצריך להבין האיך אפשר לומר דקאי אאברהם וכי היה קדוש מבטן כשנולד מתרח והנה במתני דפ"ה דאבות מצינו שאומר התנא עשרה דורות מאדם עד נח להודיע כמה ארך אפים לפניו שכולם היו מכעיסין ובאים עד שהביא עליהם מי המבול עשרה דורות מנח עד אברהם להודיע כמה ארך אפים לפניו שכלם היו מכעיסין ובאים עד שבא אברהם וקיבל שכר כולם והנה לגבי נח מצינו דסוף הארך האפים היה שענשן הקב"ה במי המבול ולגבי אברהם אדרבה סוף הארך אפים היה שאברהם קיבל שכר כולם והם לא נעשנו ומה ההבדל ועוד מה פירוש קיבל שכר כולם מה שכר היה מגיע להם כיון דהיו מכעיסין ובאים ונראה דאחרי המבול שהקב"ה אמר את קשתי נתתי בענן חל שינוי בהנהגה וכשהדור מתחייב במקום להעניש את הרשעים ולהציל את הצדיקים דומיא דמה שהיה אצל נח ניתן זכות לצדיקים להציל את כל בני זרם וכמו שרואים אח"כ במעשה סדום שאם היו נמצאים שם צדיקים במספר מספיק היו כולם ניצלים וממילא מובן דשכרם של הצדיקים גדול הרבה יותר שהם מצילים עולם מלא וזה מה שאמר דאברהם קיבל שכר כולם היינו שכר הצלת כולם וי"ל דבדומה לזה אמר ר"ת דשייך באברהם אשר קידש ידיו מבטן דכמו שהציל את דורו מגזירה של כליון כמ"כ זיכה את אביו ואת אמו מטעם ברא מזכה אבא וכאילו הם עצמם חזרו בתשובה ולמפרע נחשב שכר חל קדושתו מבטן שברוב קדושתו בצדקתו בחייו זכה לקדש הבטן שנוצר בו.

ובאופן אחר מצינו לומר דהנה אברהם זיכה בפועל את בני דורו להקריבם תחת כנפי השכינה כדמבואר לקמן פרשת לך לך י"ב ה' דכתיב ויקח אברם וגו' ואת הנפש אשר עשו בחרן וגו' ומפרש רש"י דאברהם מגייר את האנשים וגו' ע"ש וגם אביו תרח מצינו שחזר בתשובה כדכתיב שם אח"כ ט"ו ואתה תבא אל אבתיך בשלו' וגו' ומפרש רש"י למדך שעשה תרח תשובה ע"ש ומסתבר דגם זה בהשפעת אברהם בנו וא"כ ודאי שהיתה תשובה מאהבה דבנו אברהם עמוד החסד וכל עניניו במדה זו של חסד ואהבה וא"כ נעשו זדונותיו של תרח זכיות ושפיר קרינו עליה דאברהם אשר קידש ידיו מבטן.

לגבי בהמה וכל דמיעטו של המין הוא טמא אז הטמא מפורש בפרשה וזה לגבי עוף וממילא מובן דכאן כשהתחיל לומר דלגבי בהמה טהורה צריך החידוש דשבעה שבעה הרי הוא מיעוט הבהמות דרוב הבהמות הם טמאין וע"כ הוצרך לחזור לפרש דין הרוב והיינו דמהם יבאו שנים שנים כמו שכבר הביא בתחילת הפרשה משא"כ לגבי עוף דרובם טהורים ממילא כשפירש דהטהורים צריכים להיות שבעה שבעה לא הוצרך לחזור עוד לפרש דהמיעוט הטמאים צריכים להיות שנים שנים שכיון שהם רק מיעוט וכבר התחיל בפרשה בביאת השנים וענין המיעוט אין צורך לחזור ומיהו לפכ"ז צ"ל דענין השבעה שבעה אינו רק עבור הקרבת קרבנות דלגבי קרבן עוף לא התירה תורה להקריב כל עוף טהור כ"א תורים ובני יונה ואולי בימות נח היו עוד יכולים להקריב גם שאר עופות טהורים.

ויסכרו מעינת תהום וגו' ויכלא הגשם מן השמים (ח' ב').

לכאורה צ"ע דכבר כלה הגשם מן השמים הרבה לפני"כ דלא ירד אלא מ' ימים הראשונים ואולי הכוונה דבמשך כל החמשים ומאה יום שעברו מאז שהפסיק המבול היה אכתי גשם יורד ע"פ דרך וחוקות הטבע וגם היו עדיין כל מעינות תהום פתוחים ועי"ז לא חסרו המים של המבול מע"פ האדמה כל אותם ק"נ יום דאל"ה טבע המים המונחים לשקוע בארץ ולעלות לעננים וכאן הגשם שהיה יורד לפעמים וגם ריבוי המעינות השלים מה שהיה מתחסר ממי המבול המונחים על פני האדמה ועתה לבסוף הני ק"נ יום דכתיב ויזכר אלקים את נח וגו' אז הפסיק הגשם לגמרי מליד וכמ"כ רוב המעינות נסגרו וממילא התחילו מי המבול המונחים בארץ להתמעט [ועי' רמב"ן ומלב"ם]

וירח ה' את ריח הניחח וגו' לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנעריו וגו' (ח' כ"א).

לכאורה צריך להבין מה נתחדש כביכול להקב"ה בהא דאמר דיצר לב האדם רע מנעריו שע"ז נשבע שלא להביא עוד מבול ולעיל בסוף פר' בראשית ו' ה' כבר אמר וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום ואעפ"כ הביא עליו מבול ונראה דהנה כאן אומר הכתוב דיצה"ר נכנס לתוך האדם בשעת לידה כמו שאומר רש"י כאן ד"ה מנעריו משננער לצאת ממעי אמו ניתן בו יצא הרע ולא ידך גיסא יצר טוב אינו נכנס בו אלא בשעה שנעשה גדול בשנתו הי"ג וא"כ יצה"ר יש לו זמן רב לפעול עליו כשהוא לבד בתוכו והנה אם האדם חי תשע מאות שנה ויותר אז יש זמן רב להגביר יצה"ט על יצה"ר אף דמתחילה נכנס בו יצה"ר י"ג שנים לפני יצה"ט ואם אינו מגביר א"ה נדחייב מיתה וזה היה בזמן דור המבול אבל אח"כ כשנתמעטו שנותיהם וחיו רק ק"כ שנה או קצת יותר אז נשתנה החשבון די"ג שנים הם זמן רב וחשוב לגבי כל המשך ימי חייו של האדם וע"כ נתחדש בזה לימוד זכות אם אין האדם זוכה דיצה"ר רע מנעריו משעת לידה והזמן שניתן לו להגביר יצה"ט עליו קצר עד שימות.

הבא נרדה ונבלה שם שפתם אשר לא ישמעו איש שפת וגו' (י"א ז').

ורש"י ד"ה לא ישמעו מפרש וז"ל זה שואל לבינה וזה מביא טיט זה עומד עליו ופוצע את מוחו ע"כ לכאורה תמוה למה יפצע את מוחו על דבר פעוט כזה שלא הביא לו את הלבינה שביקש ממנו ועוד האיך יתכן שמביא טיט אם אינו שומע ומבין מה שאמר האם שכיח דבר כזה שלבינה בשפה זו תתפרש טיט בשפה אחרת והנה לבינה וטיט שניהם נצרכים ביחד לבנות חומה ונראה דהמדובר כאן בשני פועלים ששניהם מומחין בבנין אלא דנחלקו בשיטת הבניה האיך לבנות זה אומר נותנין ג' לבינות זע"ז ואח"כ מטילין טיט ביניהם וזה אומר נותנין ב' לבינות זע"ז ואח"כ מטילין טיט ביניהם וכך נחלקו שניהם כבר מהתחלת בנין החומה והמגדל ומחלוקתם ביסוד שיטת הבניה עד שכל אחד מחשיב א"ע למומחה יותר גדול ומחשיב את רעהו כמחוסר דעת והדיוט באומנות זו ועתה בדיוק בשעה שנשתנה שפתם זה מזה היה הבונה ששיטתו להטיל ג' לבינות לפני שמטילין טיט מבקש מחבירו שיתן לו עוד לבינה